

УДК 37.013.82.042-056.2:398.21(06)(043.2)

Лисенко І.В.¹, Гавриленко О.В.²

¹ студ. гр. УФКС-318 НУ «Запорізька політехніка»

² старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МОДЕЛЮВАННЯ КАЗКОВОГО СЮЖЕТУ ЗА МЕТОДИКОЮ В. Я. ПРОППА ДЛЯ РОЗВИТКУ ТА КОРЕКЦІЇ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ЗДО

Загальний недорозвиток мовлення – різні складні мовленнєві порушення, в яких у дітей порушено формування всіх складових компонентів мовленнєвої системи, які пов'язані з її звуковою і смисловою стороною, з нормальним слухом і інтелектом [2].

Незважаючи на різний характер дефектів, у дітей з ЗНМ спостерігаються схожі прояви, що свідчать про порушення мовленнєвої діяльності, одна з провідних ознак якої більш пізній початок мовлення (перші слова з'являються до 3-4, а іноді і до 5 років), фраза аграматична і недостатньо фонетично оформлена. Найважливіший показником є відсутність експресивного мовлення при відносно успішному, на перший погляд, розумінні зверненого мовлення. Мова цих дітей погано незрозуміла. Спостерігається недостатня мовленнєва активність, яка з віком, без спеціального навчання, різко падає. Однак діти досить критично ставляться до свого дефекту [2].

Кожен рівень загального недорозвинення мовлення характеризується певним співвідношенням первинних дефектів і вторинних проявів, які в

залежності від нього затримують формування мовленнєвих компонентів [3].

Ефективним способом вирішення проблеми розвитку інтелекту і мовлення дитини є моделювання, завдяки якому дитина вчиться узагальнено представляти суттєві особливості предметів, зв'язків і відносин в реальності. Бажано починати навчання моделюванню в дошкільному віці, оскільки, на думку Л. Виготського, Ф. Сохіна, О. Ушакової, дошкільний вік – період найбільш інтенсивного становлення і розвитку особистості [3].

На сьогоднішній день існує безліч методик, за допомогою яких можна регулювати процес розвитку мовлення у дітей, однією з них є наочне моделювання. Моделювання – це відтворення істотних властивостей досліджуваного об'єкта, створення його замітника і робота з ним [1].

Наукові дослідження і практика підтверджують, що саме візуальні моделі є ефективною формою виявлення відношень і розвитку зв'язного мовлення, доступною дітям із ЗНМ дошкільного віку. Впровадження в освітній процес наочних моделей дозволяє більш цілеспрямовано розвивати імпресивне мовлення дітей, збагачувати їх активний словниковий запас, закріплювати навички словотворення, формувати і покращувати вміння використовувати в мовленні різні структури речень, описувати предмети, складати історії, розповіді [4].

Методика В. Проппа дуже ефективна для розвитку зв'язного мовлення дошкільників із ЗНМ. При використанні різних схем характер діяльності дітей змінюється: діти не тільки чують свою або звернену до них мову, але і мають можливість її «побачити». Складаючи розповіді з картинок, дітям легше запам'ятовувати нові слова не механічно, а в процесі активного вживання.

Методика фольклориста В. Проппа полягає в переказі казок і побудові своїх розповідей з використанням символічних картинок [1].

Використання карт Проппа допомагає вирішувати такі завдання для дітей із ЗНМ [2]:

1. Розширюють і активізують словниковий запас дітей, допомагають вдосконалювати діалогічне і монологічне мовлення.
2. Розвивають наочно - образне і формують словесно-логічне мислення, вміння робити висновки, обґрунтовувати свою думку.
3. Розвивають інтерес до художньої літератури, як до зразка мови.
4. Сприяють підвищенню пошукової активності.
5. Виховують людяність: здатність переживати долю казкових героїв як свою.

6. Допомагають дотримуватися послідовність при переказі казок, і проявляти самостійність в створенні своїх розповідей.

Метод В. Проппа або «методика побудови казкових історій» можна використовувати не тільки як єдину технологію з моделювання власних неповторних казкових історій в старшому дошкільному віці, але і як засіб для переказу казок в більш ранньому віці [1]. Використання цієї техніки в навчанні значно полегшує запам'ятовування твору, а потім і сам переказ, заснований на графічному зображенні, допомагає дитині зрозуміти послідовність подій і побудувати подальші висловлювання.

Карти В. Проппа відомі давно, але і зараз вони не втрачають своєї актуальності. Вони дозволяють стимулювати і розвивати зв'язне мовлення у дітей з загальним недорозвитком мовлення.

Отже, використання карт В. Проппа сприяє розвитку у дітей із ЗНМ одного з найважливіших умінь - уміння читко, зрозуміло, красиво говорити. І найголовніше, що цей розвиток здійснюється з опорою на наймудріше джерело знань людини – казку [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лінгводидактична технологія розвитку зв'язного мовлення старших дошкільників з використанням прийомів моделювання: практ. Посіб. / авт.-упоряд. К.Л. Крутій. -Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2013.-184с.
2. Логопедія. Підручник. Третє видання, перероблене та доповнене / За ред. М.К. Шеремет.- К.: Видавничий Дім «Слово», 2014.- 672 с.
3. Рібцун Ю.В. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ: програмно-методичний комплекс / Ю.В. Рібцун. – К.: Освіта України, 2011. – 292 с.
4. Хаустова, С. С. Моделювання, як основа розвитку зв'язного мовлення дітей дошкільного віку / С. С. Хаустова. - Текст: безпосередній // Теорія і практика освіти в сучасному світі: матеріали І Міжнар. науч. конф. (М.Санкт-Петербург, лютий 2012 року). - Т. 1. - Санкт-Петербург: Реноме, 2012. - С. 132-134. - URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/21/1498/>